

ΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ ΚΑΙ ΑΝΤΩΝΗΣ ΜΑΚΡΥΔΗ

ΜΗΤΡΗΣ ΣΥΖΗΤΟΥΝ ΜΕ ΤΗΝ «Α» ΤΟ ΘΕΣΜΙΚΟ ΜΕΡΟΣ ΤΩΝ ΧΕΙΡΙΣΜΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΟΥΡΔΟ ΗΓΕΤΗ

# Οι ευθύνες Σημίτη για τον Οτσαλάν

**Η** σταυρή έκβαση που είχαν οι χειρισμοί της ελληνικής κυβέρνησης στην υπόθεση Οτσαλάν και η πρωτοβουλία 115 βουλευτών του ΠΑΣΟΚ για τη σύσταση εξεταστικής επιτροπής με αντικείμενο τη διερεύνηση και απόδοση τυχόν ευθυνών σε πολιτικά πρόσωπα, έδωσαν το έναυσμα στην «Απογευματινή» να διοργανώσει δημόσιο διάλογο γύρω από τα θέματα αυτά.

• Σωστά η κυβέρνηση επέλεξε να διαχειριστεί την κρίση η άτυπη επιτροπή επειδή είναι ευέλικτα όργανα και επειδή στο παρελθόν διαχειρίστηκε επιτυχώς άλλες κρίσεις.  
• Ο γενικός γραμματέας του υπουργικού συμβουλίου απλώς συντόνιζε τους υπουργούς στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του αλλά δεν είχε συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων, άρα δεν προκύπτουν ευθύνες για τον ίδιο από τη συμμετοχή του στις κρίσιμες συσκέψεις.  
• Ίσως αποδειχθεί ευφυής η απόφαση Σημίτη να μην εμπλακεί ο ίδιος στη διαχείριση της κρίσης. Όλη η συζήτηση έχει ως εξής: -*Κύριε Λοβέρδο, η χώρα πέρασε (και περνά) μια κρίση, την οποία διαχειρίστηκε μια άτυπη επιτροπή. Αυτό το «μοντέλο» είναι συμβατό με σύγχρονες λειτουργίες διακυβέρνησης μιας χώρας; «Νομίζω ναι.*

Σε όλο τον κόσμο τα μεγάλα πια υπουργικά συμβούλια αναγκάζονται να λειτουργούν κατ'οικονομία με μικρότερα σχήματα, πιο ευέλικτα, τα οποία αναλαμβάνουν συγκεκριμένο κομμάτι αρμοδιοτήτων. Η φύση των θεμάτων που μια κυβέρνηση αντιμετωπίζει υποχρεώνει άλλα θέματα με διάρκεια να αντιμετωπίζονται από θεσμοποιημένες επιτροπές (λόγου χάρι το ΚΥΣΕΑ, η κυβερνητική επιτροπή) και άλλα από άτυπες. Τα θέματα των κρίσεων που έρχονται και φεύγουν, είτε είναι εσωτερικές είτε εξωτερικές αντιμετωπίζονται από αυτές τις επιτροπές. Μια ευέλικτη κυβέρνηση που κοιτά την ουσία, αντιμετωπίζει τα

τυποποιήσει τη σημερινή επιτροπή κρίσεων, αλλά να της δώσει από πλευράς σύνθεσης μια ευελιξία.

## Ποιοι μετέχουν

«**ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ** αυτή μετέχουν: ο υπουργός Εσωτερικών, ο υπουργός Δημόσιας Τάξης, ο υπουργός Δικαιοσύνης, ο υφυπουργός παρά τω πρωθυπουργώ, ο γραμματέας του κυβερνώντος κόμματος και ο υπουργός Εθνικής Οικονομίας. Αυτούς τους συντονίζει ο κατά το νόμο (ΠΔ 86/96) αρμόδιος να συντονίζει τα κυβερνητικά όργανα, γενικός γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου. Σε αυτούς προστίθεται κάθε

**ΣΤΟΧΟΣ** δικός μας είναι να διερευνήσουμε εν όψει και της κρίσιμης συζήτησης στη Βουλή για τη σύσταση της εξεταστικής αν σε θεσμικό επίπεδο η κυβέρνηση λειτουργήσει σωστά, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι οι κρίσιμες αποφάσεις ελήφθησαν από μία άτυπη Επιτροπή Διαχείρισης Κρίσεων. Στη συζήτηση που οργάνωσε η «Α» διασταύρωσαν τα «ξίφη τους» δύο εξέχοντα μέλη της ακαδημαϊκής κοινότητας. Ο

## ✓ ΚΑΛΥΠΤΕΤΑΙ Ή ΟΧΙ ΤΟ ΚΕΝΟ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΤΟΥ κ. ΚΟΣΜΙΔΗ ΣΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, ΠΑΓΚΑΛΟΥ ΚΑΙ ΠΕΤΣΑΛΗΚΟΥ;

«**ΔΙΑΦΩΝΩ** ριζικά ότι πρόκειται για θεσμικό όργανο. Η Επιτροπή που ανέφερε είναι άτυπη. Δεν συνιστά καν όργανο. Εκείνο που υπάρχει ως όργανο και προβλέπεται από τους νόμους μας είναι το ΚΥΣΕΑ, το οποίο σύμφωνα με

κυβερνητικό επίπεδο ένα όργανο κρίσεων αυτό θα έπρεπε να είναι το ΚΥΣΕΑ.

## Οι Αγγλοσάξονες

«**ΕΝ ΠΡΟΚΕΙΜΕΝΩ**, αυτό που διαπιστώσαμε εκ του αποτελέσματος ήταν αυτό που οι Αγγλοσάξονες αποκαλούν "κρίση του συστήματος διαχείρισης της κρίσης" (crisis of the crisis management). Δεν υπήρχε κανενός είδους οργανωμένος μηχανισμός αντιμετώπισης αυτής της κρίσης. Αντιθέτως, φάνηκε πασιόδηλη η κυριαρχία του παραδοσιακού απέναντι στο σύγχρονο, του πρόχειρου και του εσπευσμένου στο αναλυτικό. Υπήρξε μια συγκέντρωση αρμοδιότητας στην κρίσιμη στιγμή σε ελάχιστα πρόσωπα. Εκτός από αυτό, στο επιχειρησιακό επίπεδο, στο υπουργείο Εξωτερικών, που φάνηκε εκ των πραγμάτων ότι εκεί συγκεντρώθηκε η κεντρική αρμοδιότητα, διαπιστώσαμε ότι η αρμοδιότητα συγκεντρώθηκε στο πρόσωπο του υπουργού και όχι σε κάποιες οργανωμένες διαδικασίες. Σύμφωνα με τον Ν. 2594/98 (Οργανισμός Υπουργείου

Οι δύο καθηγητές Δημοσίου Δικαίου διασταύρωναν τα ξίφη τους για το μοντέλο διαχείρισης των κρίσεων.



συσταθεί αλλά και ούτε ατύπως λειτουργεί. Συμπεραίνω λοιπόν: Στο πλαίσιο του ΥΠΕΞ δεν υπήρξε η προβλεπόμενη από το νόμο σύγκληση οργάνου και τούτο συνιστά παράβαση νόμου».

«**ΕΛΕΓΧΕΤΑΙ** ο εκάστοτε υπουργός όταν δεν τη λειτουργεί. Ακόμα και ο νέος υπουργός αν δεν τη λειτουργήσει... Δεν υπήρξε, επίσης, ενεργοποίηση του ΚΥΣΕΑ. Δεν υπήρχε επίσης το Συμβούλιο Εξωτερικής Πολιτικής. Η άτυπη επιτροπή "η οποία αναφέρθηκε ο κ. Ξβέρδος είναι αντι-μοντέλο».

## Οι ευθύνες

- *Κύριε Λοβέρδο, η Εξεταστική Επιτροπή θα πρέπει να περιλάβει στην έρευνά της το γεγονός ότι δεν λειτουργήσαν τα όργανα που ανέφερε ο κ. Μακρυδημήτρης;*  
- *Η ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ Επιτροπή από τη φύση της συγκεντρώνει όλα τα απαραίτητα δεδομένα για να αποφανθεί αυτή σε πρώτη φάση και η Βουλή τελικώς αν πράγματι υπήρξαν ευθύνες, τι είδους ευθύνες, σε ποιον πρέπει να καταλογιστούν και τι βάρους ευθύνες είναι αυτές. Συμπεριλαμβάνει κι αυτά τα ζητήματα. Θα μπορούσε να καταδείξει*

υπήρξε κενό πρωθυπουργού καθώς ο κ. Σημίτης παρανόμως: • Δεν άσκησε τις αρμοδιότητες που του παρέχει το άρθρο 82 του Συντάγματος με βάση το οποίο εκείνος έχει την αρμοδιότητα να συντονίζει τα κυβερνητικά όργανα κι όχι ο γενικός γραμματέας του υπουργικού συμβουλίου.  
• Δεν συγκάλωσε ως όφειλε το ΚΥΣΕΑ, που σύμφωνα με την πράξη υπουργικού συμβουλίου 288 είναι αρμόδιο για το

χειρισμό κρίσεων.

• Ο κ. Μακρυδημήτρης επιρρίπτει ευθύνες στον υπουργό Εξωτερικών επειδή δεν λειτουργήσε τη Μεικτή Μονάδα Διαχείρισης Κρίσεων. Ο κ. Λοβέρδος αν και συμφωνεί ότι αυτά τα θέματα θα μπορούσαν να αποτελέσουν αντικείμενο διερεύνησης από την εξεταστική επιτροπή θεωρεί αυτή την προσέγγιση ακαδημαϊκή και επισήμαινει:

## ✓ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 87 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΕΛΗΦΘΗ ΥΠΟΨΗ Ή ΟΧΙ;

τον Απρίλιο του 1996 αναβαθμιστήκε. Ως προς τη λειτουργία της κυβέρνησης, ο γενικός γραμματέας δεν είναι ο πρακτικογράφος της κυβέρνησης. Έχει συντονιστικές αρμοδιότητες. Για πρώτη φορά απέκτησε το ρόλο που έχει σε όλες τις κοινοβουλευτικές δημοκρατίες. Προσέχει, ελέγχει αν η πολιτική του Υπουργικού Συμβουλίου τηρείται. Έχει συντονιστικά καθήκοντα, όχι καθήκοντα λήψης πολιτικών αποφάσεων. Δεν εκφράζει την πολιτική βούληση κανενός. Ο πρωθυπουργός εκφράζει την πολιτική του βούληση ο ίδιος. Ο γενικός γραμματέας συντονίζει, δεν παράγει

όμως, έθιξε τέτοιο θέμα!.

## Διαφωνώ

- *Κύριε Μακρυδημήτρη, έχετε ενστάσεις...*  
- Διαφωνώ με το φίλο Ανδρέα Λοβέρδο. Στην ουσία είχαμε κενό ευθύνη, κενό όργανων. Ακόμη και στην Τουρκία λειτουργεί το Εθνικό Συμβούλιο Ασφαλείας. Αυτό που μας διδάξε ο Διαφωτισμός είναι να μην εμπιστευόμαστε το προσωπικό ταλέντο. Επί Μακιαβέλι ίσως έτσι λειτουργούσαν τα πράγματα. Η σύγχρονη εποχή είναι όμως μετα-μακιαβελική. Αυτό που υπήρξε στην πρόσφατη κρίση ήταν η απουσία οργάνων. Υπήρξε κενό πρωθυπουργού! Σύμφωνα με το άρθρο 82 του Συντάγματος, ο πρωθυπουργός έχει την ευθύνη συντονισμού των οργάνων και αυτή η αρμοδιότητα, η συνταγματική, δεν μετατίθεται σε κανέναν άλλον!

Ο γενικός γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου είναι γραμματέας του συλλογικού αυτού οργάνου και μόνον αυτού! Θα έπρεπε να έχουμε Γενική Γραμματεία Υπουργικού Συμβουλίου (Cabinet office) και μονάδα χάραξης πολιτικής (Policy Unit)».

(Παρέμβαση Α. Λοβέρδου): «Εδώ δεν έχουμε δύο χωριστές μονάδες. Το Γραφείο Πρωθυπουργού που είναι στρατηγείο πολιτικής και η Γενική Γραμματεία Υπουργικού Συμβουλίου λειτουργούν απολύτως άψογα».  
(Απάντηση Α. Μακρυδημήτρη): «...Συνεχίζω. Εν προκειμένω λειτουργήσαν τρεις υπουργοί με το συντονιστικό ρόλο του γενικού γραμματέα Υπουργικού Συμβουλίου με απουσία πρωθυπουργού. Ο πρωθυπουργός απείχε αν

και κατά το Σύνταγμα έπρεπε να είναι παρών».

## Επιφυλάξεις

Α. ΛΟΒΕΡΔΟΣ: «Λέτε ότι το θέμα έπρεπε να το διαχειρισθεί ο πρωθυπουργός. Μήπως πρέπει να επιφυλαχθούμε και να δούμε μετά ένα μήνα όταν τελειώσει η δίκη Οτσαλάν και καταλαγιάσει το πράγμα, το θέμα της πολιτικής του ανάμειξης; Μήπως το όλο ζήτημα χρειαζόταν αποστασιοποίηση, απόσταση του υπεύθυνου πρωθυπουργού της χώρας για να διατηρηθεί το δικαίωμα των ελιγμών; Μήπως κριθεί ότι έκανε "άγια" που λειτουργήσε έτσι; Δεν θέλω να αποσεισώ ευθύνες. Όλοι πονάμε. Μήπως όμως τον Απρίλιο θεωρήσει ευφυής η απόφαση του κ. Σημίτη να μην εμπλακεί».

ΑΝΤΩΝΗΣ ΜΑΚΡΥΔΗ-ΜΗΤΡΗΣ: «Δεν έχει δικίο ο κ. Λοβέρδος. Εν προκειμένω, υπήρξε σύγκρουση δύο εκ των τριών υπουργών. Αυτή τη σύγκρουση έπρεπε να τη λύσει ο πρωθυπουργός. Υπήρξε μεζον κενό».

ΑΝΔΡΕΑΣ ΛΟΒΕΡΔΟΣ: «Ο υπουργός που είχε την κύρια αρμοδιότητα ήταν ο υπουργός Εξωτερικών. Την τελική απόφαση πρέπει λοιπόν να λαμβάνει ο καθ' ύλην αρμόδιος. Οι άλλοι υπουργοί απλώς παρέχταν βοήθειες. Με την παραίτησή τους μάλιστα εισήχθη στα ελληνικά πολιτικά ήθη ο θεσμός της αντικειμενικοποιημένης ευθύνης».

## ΜΑΚΡΥΔΗΜΗΤΡΗΣ

### ΕΠΡΕΠΕ ΝΑ ΣΥΓΚΛΗΘΟΥΝ ΤΟ ΚΥΣΕΑ ΚΑΙ Η ΜΟΝΑΔΑ ΚΡΙΣΕΩΝ ΤΟΥ ΥΠ.ΕΞ.



νόμο, ο γενικός γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου είναι ο άμεσος βοηθός του πρωθυπουργού, ο διεκπεραιωτής των εντολών του. Αρα, ο κ. Κοσμίδης παρίστατο στην Επιτροπή ως ο αυθεντικός εκφραστής της βούλησης του πρωθυπουργού. Έχει πολιτική ευθύνη λοιπόν ο πρωθυπουργός, εκτός από τους υπουργούς που έλαβαν μέρος στην Επιτροπή; «Ο γενικός γραμματέας του Υπουργικού Συμβουλίου από

πολιτική. Άλλως θα ήταν υπουργός! Εξ όσων γνωρίζω, ουδείς επέρριψε ευθύνη απόφασης στο γενικό γραμματέα του Υπουργικού Συμβουλίου. Το γεγονός ότι συγκεντρώνονταν οι υπουργοί στο γραφείο του, είναι οργανωτικού περιεχομένου μέτρο. Αν είχε καθόρισει την πολιτική, τότε τα πράγματα θα ήταν διαφορετικά: Ή θα υπερέβαινε ο ίδιος τις αρμοδιότητές του ή θα είχαμε μεταφορά βούλησης πρωθυπουργού. Ουδείς,